

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Joh. Jonstoni Thaumatographia Naturalis

Jonston, Jan

Amstelodami, 1661

Caput XLII

urn:nbn:de:bsz:31-97032

neum herba destillatur recens, Citrium malum sapit.
Mathiolus in lib. Diosc. cap. 37.

CAPUT XLII.
DE TABACO.

Tabacum alias Nicotiana, ab Inventore, Herba sancta; Reginae, sanctae crucis, & Petum vocatur. Nota optime iis, quibus Indicae merces notae, & qui Britannorum, Belgarum, Gallorum & aliorum excepte sufficit. Seritur cum Luna crescit, secatur cum minuitur. Est & latifolium masculus dictum & angustifolium, longiore pediculo, foemina. Minutissimum ejus semen sponte decidens, sevisissima etiam hyeme, illa sum latitat, & sequenti aetate, in multis hortis locis, ad quae vi ventorum fuit delatum, sua emicat sponte. *Camerar. in horto. Neander in Tabacolog. ex masculi semine foeminam gigni ait, si illud in terram, in qua petum antea crevit, deciderit: idque tanta luxurie, ut quotannis sponte renascatur. Ac frigoris esse impatiens; sed si bene seruetur, Citriorum more toto anno vivere, & in quartum, illa sum conservari. Monard. de simpl. medicam. scribit. Vires quod atinet, sicutiferum esse, actimoniam sapere, mentem turbare, *naphtae* inducere scribit Neander; Qui avidius hauriunt, exanimis concidere, & per diei spacium velut stupefactis jacere sensibus dicuntur. *Benzon. l. 1. c. 26. hist. novi orb.* Hinc serenissimi Iacobi Britannici, illustris memoriae, *Miscapnos*. Enervari enim subditorum existimabat corpora. At magna illius apud clarissimos viros encomia. Venenis resistere Hispani testantur. Vulnerati illi Cannibalum telis succo curant vulnere, tritis appositis foliis. *Monardus loc. cit.* Rex Catholicus inflictum cani venenatum, ut experiretur, vulnus, eodem ad cicatricem perduxit. Dolorem dentium & sedare penitus, & tollere scripsit *Heurnius*. Cum ego ipse (verba ejus sunt) ante annum vehementer ex dente laborarem, hanc decoxi ex aqua adjo-*

adjectis Chamæmeli floribus, tepidi hujus decocti cochlear
ore tenebam, expuebam: ac idem agebam, horis duabus;
dolor miteſcebat: poſtridie cum ex more meo hortulum
in ſuburbiiſ accēſſiſſem, inclinatoque capite quid grami-
nis euellerem, liquor croci flavedinem referens, copioſe à
naribus meus efluxit, Nicotiana odorem referens, ac om-
nis dentium dolor evanuit. Mibi toto viſa curriculo,
nec ſanguis, nec quid præter ſeroſam pituitam, è naribus
fluxit unquam; ac nihil ego vidis hoc effluo liquore flave-
dine altiore tinctum. Viſum reſtituere teſtis eſt *Wibur-*
gius ad Schnitz epist. 209. Pupilla cuidam puella ita
obſcurata erat, ut non appareret. Hic, ſucco Nicotia-
næ majoris cum Butyro Majali ad conſiſtentiam un-
guenti cocto, & oculo, exterius clauſis oculis, illito, ut
non appareret, niſi adſtantibus, effecit. Ex ſucco cum
conchis contuſis pilulas facere barbaros, his famem
ad triduum lenire, *Cluſius* teſtatur. Nec mirum: Cum
enim pituitam reſolvat, hæc delapſa in oriſicium ven-
triculi, appetitum obtundit. Cæterum vires ejus deſcri-
bit *Caſtor Durantes* in Epigrammate, quod appono:

Nomine que ſanctæ crucis herba vocatur, ocellis
Subvenit & ſanat plagas, & vulnera jungit.
Discutit & ſtrumas, cancrum, cancroſaque ſanat
Ulceras, & ambuſtus prodeſt, ſcabiemque repellit.
Discutit & morbum, cui ceſſit ab impete nomen,
Calfacit, & ſiccac, ſtringit, mundatque reſolvitque.
Et dentum & ventris mulcet capitiſque dolores.
Subvenit antiquæ tuſſi, ſtomachoque rigenti
Renibus & ſpleni confert, uteroque venena
Dira ſagittarum domat, iſtibus omnibus atris
Hæc eadem prodeſt, gingivæ proſicit, atque
Conciliat ſomnum, nuda offaque carne reſteſtit.
Thoracis vitium prodeſt, pulmonis itemque:
Quæ duo ſic præſtat, non ulla potentior herba.